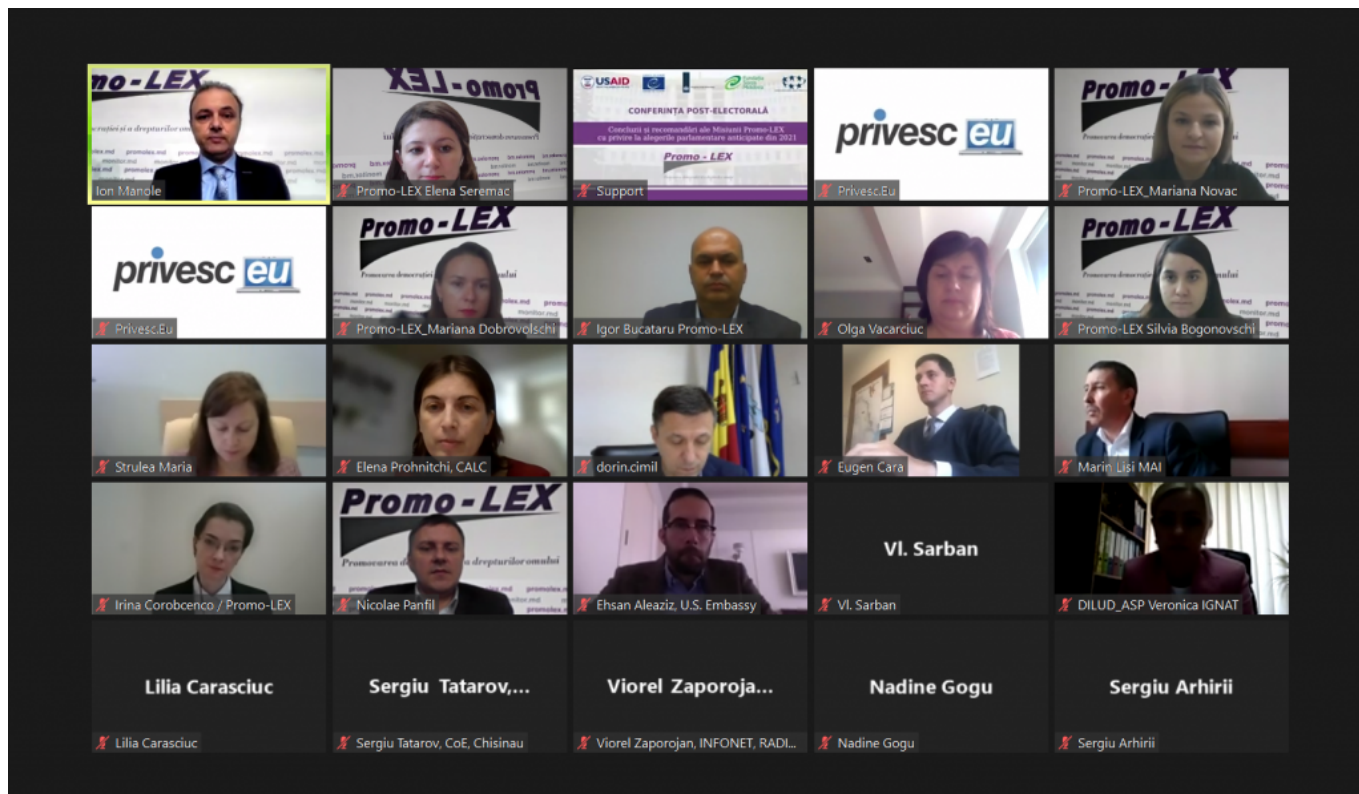

Alegerile Parlamentare anticipate din 11 iulie 2021: Concluziile și recomandările Asociației Promo-LEX discutate în cadrul Conferinței post-electorale de prezentare a Raportului final al Misiunii de Observare

La 15 septembrie 2021 – de Ziua Internațională a Democrației, Asociația Promo-LEX a organizat Conferința post-electorală „Concluzii și recomandări ale Misiunii de Observare Promo-LEX cu privire la alegerile parlamentare anticipate din 11 iulie 2021”. În cadrul evenimentului, în regim online, au participat reprezentanți ai organelor electorale, altor instituții relevante, concurenților electorali și ai partidelor politice, precum și ai organizațiilor societății civile, partenerilor de dezvoltare ai Republicii Moldova, mass-media etc.

Astfel, au fost prezentate un șir de aspecte problematice ale celui de-al 10-lea scrutin parlamentar de la obținerea independenței Republicii Moldova, fiind pus accent pe constatările și recomandările formulate de către experții Promo-LEX și participanții la eveniment. În cadrul Conferinței post-electorale participanții au discutat inclusiv despre oportunitatea inițierii modificărilor la Codul Electoral și legislația conexă.

Chiar dacă în 2019 legislația electorală a fost modificată și s-a revenit la sistemul proporțional, ***alegerile parlamentare anticipate din 11 iulie 2021 au fost marcate de unele probleme (spre exemplu: utilizarea abuzivă a resurselor administrative, omisiunea reglementării transportului organizat de alegători în ziua alegerilor, lipsa unor mecanisme pentru combaterea discursului de ură în campaniile electorale) care se perpetuează de la un scrutin la altul.*** Cu regret, Parlamentul nu a reușit să adopte soluții pentru aceste probleme (***deși un proiect de lege – nr. 263 din 19.06.2020 a fost dezbătut și votat în prima lectură încă înainte de alegerile Prezidențiale din 2020***), la care s-au mai adăugat și altele precum

tergiversarea asigurării financiare a organizării și desfășurării scrutinului, **incertitudini privind** constituirea secțiilor de votare pentru alegătorii din regiunea transnistreană și de peste hotare, abordarea superficială a modului de soluționare a contestațiilor electorale, dar și neclarități privind autenticitatea declarațiilor de avere și interese ale candidaților la funcția de deputat.

Per ansamblu, **activitatea Comisiei Electorale Centrale a fost apreciată de Misiunea de observare Promo-LEX ca fiind una eficientă din punct de vedere a organizării scrutinului.** În acest sens, vom remarca în mod special faptul că, în pofida tergiversării finanțării integrale a desfășurării scrutinului anticipat, CEC a reușit să-și onoreze obligațiile sale față de funcționarii electorali și alți actori implicați în asigurarea bunei desfășurări a alegerilor. **Totuși,** atunci când vorbim despre procesul decizional din cadrul CEC, **nu pot fi trecute cu vederea situațiile care au dus la apariția suspiciunilor privind influențarea politică a anumitor hotărâri ale CEC.** Acestea au apărut în special în contextul constituirii secțiilor de votare din regiunea transnistreană și din străinătate – proces care a fost unul discontinuu, lipsit de consultare publică și argumentare plenară a deciziilor. În acest sens, reamintim despre colaborarea insuficientă și defectuoasă între CEC și MAEIE, dar și despre lipsa unei atitudini responsabile din partea CEC privind problema transportului organizat al alegătorilor în ziua alegerilor.

Pe de altă parte, **examinarea contestațiilor atât de către CEC, cât și de către instanțele de judecată, rămâne a fi o problemă a procesului electoral din Republica Moldova.** Ponderea ridicată a contestațiilor respinse/ restituite sau declarate inadmisibile afectează grav gradul de încredere față de corectitudinea procedurilor, atât din partea concurenților, cât și a societății în ansamblu. Examinând contestațiile, CEC nu a aprobat nicio hotărâre pe marginea acestora, ci doar a răspuns prin scrisori. În acest mod, contestatarii au fost lipsiți de dreptul la un recurs efectiv și de dreptul de a beneficia de un proces cu participarea ambelor părți.

Monitorizarea alegerilor parlamentare anticipate din 11 iulie 2021 a reconfirmat că discursul de ură este prezent în mod constant în spațiul public și în mass-media din Republica Moldova. Totuși, cu regret, constatăm că acest fenomen este în continuare nereglementat și nesancționat.

În perioada electorală au fost identificate 390 de cazuri de discurs de ură și instigare la discriminare, dintre care 299 de cazuri au avut loc în context electoral. Criteriile care au stat la baza cazurilor de discurs de ură și instigare la discriminare au fost: apartenența politică, sex/gen, orientarea sexuală/identitatea de gen, vârsta, opinia.

Un alt aspect monitorizat de Asociația Promo-LEX și discutat în cadrul evenimentului a ținut de **transparența redusă a finanțării campaniei electorale**. Conform raportului prezentat, Promo-LEX a estimat drept cheltuieli neraportate circa 32% (12.855.043 lei) din totalul cheltuielilor concurenților electorali raportate la CEC. Cele mai multe cheltuieli neraportate au fost pentru materiale poligrafice și promoționale (34%), urmând cheltuielile pentru delegare/detașare de persoane (31%), pentru sedii (13%) și remunerarea personalului (11%).

Din totalul cheltuielilor estimate ca fiind neraportate, Promo-LEX a constatat că, cca. 26% pot fi atribuite BECS, 24% – pentru PPȘ, câte 12% – pentru PDM și PAS, 7% – pentru BERU, 6% – pentru PPCC, 5% – pentru PPPDA, 3% – pentru PACE, 2% – pentru PUN, câte 1% – pentru AUR și PDCM, iar 1% – pentru alți 10 concurenți electorali.

Ziua alegerilor s-a desfășurat calm, procesul de votare a fost organizat eficient, iar SV s-au deschis și s-au închis, în esență, regulamentar. Rezultatele numărării în paralel a voturilor desfășurată de Asociația Promo-LEX nu au indicat diferențe semnificative între datele finale ale CEC și datele finale ale Misiunii de Observare.

Totuși, pe parcursul zilei alegerilor au fost observate și raportate un șir de incidente “tradiționale” deja pentru scrutinele din Republica Moldova, precum: fotografierea buletinelor de vot și la alte încălcări ale secretului votului (108 cazuri); prezența materialelor de publicitate, afișaje, panouri electorale din raza secției de votare (57 cazuri) și întreruperea procesului de filmare a operațiunilor electorale (53 cazuri). În același timp, suspiciunile privind oferirea de recompense(17) și transportarea organizată a alegătorilor (29) au caracterizat în special procesul electoral desfășurat în contextul participării la vot a alegătorilor din regiunea transnistreană.

În total, pe parcursul zilei votării, observatorii Promo-LEX au raportat 601 semnalări, dintre care 480 au fost calificate de către echipa centrală a Misiunii de Observare drept incidente.

[Toate constatările și recomandările Asociației Promo-LEX sunt prezentate în Raportul final al Misiunii de Observare, care poate fi accesat AICI.](#)

Comunicatul este elaborat în cadrul Misiunii de observare a alegerilor parlamentare anticipate din 11 iulie 2021 desfășurată de Asociația Promo-LEX cu suportul financiar al Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID) prin Programul „Democrație, Transparență și Responsabilitate”, al Consiliului European prin proiectul „Suport pentru observarea civică a alegerilor parlamentare anticipate din 2021 în secțiile de votare create în străinătate”, precum și al Oficiului Ambasadei Regatului Țărilor de Jos la Chișinău prin proiectul „Suport pentru informarea cetățenilor și observarea civică a alegerilor parlamentare anticipate din 2021 în secțiile de votare create alegătorii din regiunea Transnistreană”. Componenta „Discursul instigator la ură” este susținută de către Departamentul Justiție și Drepturile Omului al Fundației Soros Moldova prin proiectul „Consolidarea unei platforme de dezvoltare a activismului și educației de Drepturi ale Omului în Republica Moldova – etapa a IV-a”.

Opiniile exprimate în rapoartele și comunicatele publice ale

MO Promo-LEX aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorilor sau partenerilor. Conținutul acestui document poate fi supus revizuirilor redacționale.

Pentru mai multe informații, contactați:

Elena Răileanu-Seremac, Ofițer de comunicare al Asociației Promo-LEX

GSM: 069 89 55 15;

E-mail: elena.seremac@promolex.md

Acțiunile arbitrare comise de procuratură și instanța de judecată în privința grupului Petrenco, costă Republica Moldova o nouă condamnare la CtEDO și 67750 EURO din bugetul de stat

La 14 septembrie 2021, Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CtEDO) a emis o hotărâre în cauza Petrenco și alții 6 contra Republicii Moldova, prin care a recunoscut violarea mai multor articole din Convenție de către Republica Moldova.

Plângerea reclamantilor adresată CtEDO

Cauza se referă la reținerea, arestarea și detenția reclamantilor în baza unor acuzații de tulburări în masă, ca

urmare a unei demonstrații pe care aceștia au organizat-o în fața sediului Procuraturii Generale în septembrie 2015. Toți reclamantii au fost deținuți timp de patru luni și jumătate în penitenciarul nr. 13 și, aproximativ pentru aceeași perioadă de timp, s-au aflat în arest la domiciliu. În perioada în care aceștia se aflau în arest la domiciliu, reclamantii au fost forțați să poarte brățări electronice, pe care trebuiau să le încarce la fiecare cinci ore.

Reclamantii s-au plâns la CtEDO cu privire la următoarele violări ale Convenției:

Primul reclamant s-a plâns cu referire la condițiile detenție în penitenciarul nr. 13. Detenția reclamantului în Penitenciarul nr. 13 a reprezentat un tratament inuman și degradant, încălcându-se Articolele 3 și 8 din Convenție.

Toți reclamantii se plâng, în temeiul articolului 5 § 1 al Convenției, că privarea de libertate nu se baza pe o suspiciune rezonabilă că aceștia au comis o infracțiune și că detenția acestora a fost arbitrară și ilegală. Ei, de asemenea se plâng, în temeiul articolului 5 §§ 3 și 4, că privarea lor de libertate nu a fost bazată pe motive relevante și suficiente și că instanțele naționale nu și-au motivat suficient hotărârile judecătorești cu privire la aplicarea și prelungirea măsurilor preventive.

Toți, cu excepția primului reclamant, s-au plâns în temeiul articolului 11 al Convenției că dreptul reclamantilor la întrunire pașnică a fost încălcat prin aplicarea, în calitate de măsură preventivă, a interdicțiilor de a merge în locuri unde se petrec acțiuni de proteste în masă.

Cu excepția primului și a celui de-al patrulea reclamant, reclamantii se plâng, conform articolului 13, că aceștia nu a avut o cale de atac eficientă împotriva încălcării articolului 11 din Convenție (cu privire la interdicția stabilită de instanța de judecată de a participa la întruniri publice).

Art. 5.1, art. 5.3, art. 5.4 – acuzațiile de participare în dezordini în masă nu se bazează pe suspiciuni rezonabile

Curtea a constatat că reclamantii au fost arestați și acuzați de infracțiunea de participare la tulburări de masă, infracțiune care, conform textului articolului 285 din Codul penal, este descrisă ca fiind implicată în „violență împotriva persoanelor, pogromuri, incendiere, deteriorarea bunurilor, utilizarea armelor de foc sau a altor obiecte utilizate ca arme și rezistență violentă sau armată reprezentanților autorităților ”(a se vedea paragraful 22 de din Hotărâre).

După examinarea videourilor demonstrației din 6 septembrie 2015, incluse în dosarul cauzei (a se vedea descrierea detaliată a acestora la paragrafele 7- 10 din Hotărâre), Curtea constată că acuzațiile privind comportamentul violent al reclamantilor sunt total incompatibile cu filmările conținute în acele videouri. Potrivit înregistrărilor video în cauză, a căror autenticitate nu a fost contestată de guvern, întrunirea în general și a reclamantilor în special a fost pașnică pe toată durata acesteia. Este adevărat că poliția a folosit forța pentru a-i împinge pe protestatari departe de intrarea în clădire, dar aceștia din urmă nu au prezentat nicio rezistență violentă sau armată și s-au lăsat îndepărtați de intrarea în clădire în 2-3 minute (a se vedea paragrafele 7-8 din Hotărâre).

Curtea a constatat că judecătorul Svetlana Balmuș de la Curtea de Apel s-a expus în opinia sa separată că întrunirea a fost pașnică (a se vedea paragraful 16 din Hotărâre). De asemenea, Curtea a luat act de constatarea Curții Supreme de Justiție în Decizia sa din 11 februarie 2020 în sensul că, la condamnarea reclamantilor, instanțele inferioare s-au bazat exclusiv pe prezentarea faptelor prezentate de acuzare și că nu au acordat atenție probatoriului din cauza penală și probatoriului apărării (a se vedea paragraful 18 din Hotărâre).

În astfel de circumstanțe, Curtea nu poate să nu constate că acuzația de participare la tulburări de masă împotriva reclamantilor nu s-a bazat pe o „suspiciune rezonabilă” și, prin urmare, nu poate fi considerată „legală” și este arbitrară în sensul articolului 5 § 1 din Convenție (a se vedea cauza Brega împotriva Moldovei, nr. 52100/08, § 38, 20 aprilie 2010). Prin urmare, a existat o încălcare a articolului 5 § 1 din Convenție.

Art. 11 – Încălcarea libertății de întruniri. Interdicția ilegală aplicată reclamantilor cu privire la participarea la întrunirile publice

În ceea ce privește legalitatea ingerinței de mai sus, niciun element din prezenta cauză nu a permis Curții să considere că a existat un temei juridic pentru limitarea dreptului reclamantilor la libertatea de întrunire. Curtea stabilește că, într-adevăr, articolul 191 din Codul de procedură penală (a se vedea paragraful 23 din Hotărâre) nu prevede o astfel de măsură procesuală și Guvernul nu a indicat alte dispoziții legale interne care să permită impunerea unei astfel de măsuri unei persoane eliberate și care este în așteptarea procesului. Astfel, Curtea a ajuns la concluzia că ingerința în cauză nu era legală în temeiul dreptului intern.

Prejudicii dispuse de a fi încasate

Curtea a dispus ca Guvernul Republicii Moldova să achite reclamantilor suma totală de 63750 Euro, în calitate de prejudicii morale, pentru violările comise și suma de 4000 Euro, în calitate de costuri și cheltuieli de reprezentare și asistență juridică în fața CtEDO.

Comentariile avocaților Asociației Promo-LEX

Potrivit Directorului de Program și avocatului Vadim Vieru, „Această cauză scoate în evidență probleme sistemice legate de legalitatea și temeinicia aplicării și prelungirii măsurilor preventive de arest, precum și limitarea dreptului la

libertatea de întrunire prin aplicarea, în calitate de măsură provizorie, a interdicției de a merge în locuri unde se petrec acțiuni de proteste în masă. Curtea constată lipsa bănuielii rezonabile cu privire la comiterea infracțiunii și aprecierea arbitrară a probelor de către instanța de judecată, prin reproducerea exclusivă a poziției acuzării”.

Potrivit avocatei Asociației Promo-LEX, Nicoleta Hriplivîi, „Într-un stat în care Guvernul limitează pluralismul de opinii, libertatea de exprimare sau de întrunire, democrația este în pericol. În acea perioadă, societatea a fost martor la degradarea democrației în Republica Moldova, unde libertatea de exprimare, dreptul la siguranța și libertatea persoanelor, au fost cel mai des încălcate drepturi. Toate hotărârile Curții Europene a Drepturilor Omului indică unde a greșit Statul și aceste încălcări ale drepturilor omului pe viitor nu ar trebui să se mai repete.”

Hotărârea CtEDO poate fi accesată [aici](#)

Pentru mai multe informații, contactați:
Vadim Vieru, Director de Program, Avocat, Asociația Promo-LEX
GSM: +37368017507;
E-mail: vadim.vieru@promolex.md

Infografic . Răspândirea
COVID-19 în Sistemul

Penitenciar din Republica Moldova

Conform datelor din 01.09.2021 de pe pagina anp.gov.md, în Sistemul Penitenciar din Republica Moldova sunt 27 de deținuți infectați cu COVID-19. Aceasta reprezintă o creștere semnificativă a cazurilor de infectare, comparativ cu perioada anterioară, când nu au fost raportate cazuri active de COVID-19.

Totodată, în instituțiile penitenciare se atestă o rată scăzută de vaccinare în raport cu numărul deținuților. Astfel, la 10.06.2021, au fost vaccinați doar 15% din numărul total de deținuți.

De la începutul pandemiei au fost efectuate 704 de teste la COVID-19, iar peste 28% din acestea au avut un rezultat pozitiv.

În acest context, Asociația Promo-LEX recomandă Administrației Naționale a Penitenciarelor să realizeze o campanie de informare despre beneficiile vaccinării, dar și să intensifice procesul de testare a deținuților, cu scopul de a reduce riscul infectării cu COVID-19 în rândul persoanelor aflate în custodia statului.

Infograficul a fost realizat în cadrul proiectului „Sporirea gradului de respectare a Drepturilor Omului în instituțiile penitenciare din Republica Moldova”, implementat de către Asociația Promo-LEX, cu suportul financiar al Departamentului Justiție și Drepturile Omului al Fundației Soros Moldova. Opiniile exprimate în document nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorului.

La 3 ani de la expulzarea ilegală a profesorilor turci, autoritățile încă trebuie să facă clarificări

Sursa foto: Nadejda Roscovanu

Astăzi se împlinesc 3 ani de la acțiunile de reținere și expulzare ilegală a 7 profesori turci. Profesorii turci au fost expulzați din Republica Moldova în septembrie 2018 și ulterior condamnați în Turcia între șapte și 12 ani de închisoare. Cauzele lor se află în procedură de apel în instanțele turcești.

În iunie 2019, Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CtEDO) a pronunțat hotărârea sa în cauza *Ozdil și alții c. Republicii Moldova*. CtEDO a constatat că reclamantii nu au avut acele garanții naționale și internaționale de respectare a

drepturilor omului în momentul reținerii și extrădării lor. Ulterior, CtEDO a emis și decizia în cauza *Huseyin Bayraktar și Sertif Ayri c. Republicii Moldova*. Decizia se referă la alți 2 profesori turci expulzați.

După condamnarea Republicii Moldova de către CtEDO, Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei a emis două decizi cu privire la executarea hotărârii Ozdil și alții¹, prin care le cere autorităților moldovenești să întreprindă mai multe măsuri de ordin individual, dar și general. Reprezentanții Centrului de Resurse Juridice din Moldova și Asociației Promo-LEX au remis Comitetului de Miniștri câteva comunicări pe acest caz.

În cadrul primei sale examinări (29 septembrie – 1 octombrie 2020), în ceea ce privește măsurile individuale, Comitetul de Miniștri a salutat scuzele publice emise de Procurorul general și ancheta penală deschisă asupra evenimentelor, care a dus la condamnarea fostului șef al Serviciului de Informații Securitate (SIS). Acesta a solicitat autorităților să furnizeze informații suplimentare cu privire la aceste proceduri penale, în special de ce a fost secretizată hotărârea, ce pedeapsă a fost aplicată și de ce a fost condamnată o singură persoană. Comitetul i-a invitat să continue să obțină informații de la autoritățile turce cu privire la situația actuală a solicitanților, să ia în considerare măsurile care trebuie luate pentru a remedia deficiențele legate de procedurile de azil ale solicitanților și interdicția impusă acestora de a intra din nou în țară, precum și lipsa contactului dintre ei și familiile lor.

În cadrul celei de a doua sesiuni de examinare a cazului (9-11 Martie 2021), Comitetul de Miniștri în ceea ce privește măsurile generale a salutat hotărârea Curții Constituționale din 13 noiembrie 2020 prin care au fost declarate neconstituționale mai multe dispoziții referitoare la expulzarea străinilor din motive de securitate națională și a

invitat autoritățile să informeze despre modificările legislative necesare în acest sens.

Comitetul de Miniștri urmărește atent executarea hotărârii *Ozdil și alții împotriva Republicii Moldova*. O următoare ședință poate avea loc în Decembrie 2021.

Reieșind din cele expuse, Promo-LEX și CRJM reiterează solicitările adresate Guvernului de a executa măsurile generale și individuale stabilite în cauza *Ozdil și alții v. Republica Moldova*, după cum urmează:

- Autoritățile să desecretizeze procedurile legale de expulzare a profesorilor turci, inclusiv cauza penală aflată pe rolul Curții de Apel Chișinău;
- Autoritățile să informeze Comitetul de Miniștri cu privire la rezultatul procedurilor de azil aflate pe rol în privința la alți doi solicitanți și să clarifice dacă aceste proceduri vizează și interdicția de intrare impusă acestora;
- Autoritățile să inițieze *proprio motu* procedura de revizuire privind interdicția de intrare; în plus, autoritățile să furnizeze informații cu privire la faptul că, în cadrul procedurilor de azil, Curtea de Apel Chișinău a avut acces la materialele secretizate, inclusiv la nota confidențială a Serviciului de Informații și Securitate;
- Autoritățile să obțină în continuare informații detaliate de la autoritățile turce cu privire la situația actuală a reclamantilor în Turcia, inclusiv cu privire la rezultatul procedurii de apel în dosarele lor penale, vizitele familiilor lor și posibilitatea aplicării Convenției Consiliului Europei privind transferul persoanelor condamnate (STE nr. 112);
- În ceea ce privește ancheta și procedura penală împotriva celor responsabili pentru încălcările autoritățile să depună eforturi serioase pentru a stabili adevărul despre ceea ce s-a întâmplat și să

investigheze pe deplin, sub un control public adecvat, implicarea posibilă a oricărui actor public de nivel înalt;

- Autoritățile să furnizeze informații suplimentare care să permită Comitetului să își formuleze punctul de vedere cu privire la caracterul adecvat al amenziilor aplicate ca sancțiuni, precum și cu privire la rezultatul procedurii de apel;
- Să fie executată hotărârea Curții Constituționale din 13 noiembrie 2020 prin care a fost declarată neconstituțională mai multe dispoziții legate de expulzarea străinilor din motive de securitate națională;
- Serviciul de Informații și Securitate să se asigure că în viitor va fi aplicată toleranța zero în coraport cu detenția arbitrară și transferurile ilegale, iar orice cooperare internațională viitoare, inclusiv cu serviciile secrete străine, este în concordanță cu obligațiile generale ale drepturilor omului în temeiul Convenției Europene a Drepturilor Omului;
- Autoritățile să clarifice mecanismul existent de supraveghere și responsabilitate cu privire la acțiunile și competențele serviciilor secrete.

Pentru mai multe detalii:

Vieru Vadim, Avocat, Director de Program

Asociația Promo-LEX,

Tel: 068017507;

Email: vadim.vieru@promolex.md

Goinic Daniel, Consilier juridic,

Centrul de Resurse Juridice din Moldova

Tel: 069389553

Email: daniel.goinic@crjm.org

Un nou an școlar, dar cu probleme vechi pentru școlile cu predare în limba română din regiunea transnistreană

Școlile cu predare în limba română din regiunea transnistreană.

Un nou an școlar, dar cu probleme vechi

#Promo-LEX

Promovarea democrației și a drepturilor omului

Liceul Teoretic
"Lucian Blaga"
mun. Tiraspol

Liceul Teoretic
"Evrika"
or. Râbnița

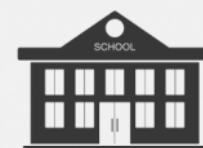
Liceul Teoretic
"Alexandru cel Bun"
mun. Bender

Liceul Teoretic
"Ștefan cel Mare"
or. Grigoriopol

Liceul Teoretic
"Mihai Eminescu"
or. Dubăsari

Gimnaziul Corjova
s. Corjova

Gimnaziul Roghi
s. Roghi

Școala-internat
mun. Bender

PROBLEME COMUNE

- Lipsa sediilor proprii. Sediile curente-
neadaptate procesului educațional;
- Citațiile și riscul de înrolarea în așa-
numita armată a rmn;
- Provocări privind asigurarea libertății
de circulație a persoanelor și
bunurilor.

SUPLIMENTAR:

Gimnaziul Corjova și Gimnaziul Roghi*

- Careurile solemne supravegheate
de miliția locală;
- Interzicerea intonării imnului RM
și arborării drapelului de stat.

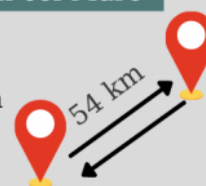

*În anii 2020-2021 nu au fost observate astfel de incidente, din motiv că nu au fost organizate careuri.

Liceul Teoretic "Ștefan cel Mare"

"Drumul spre carte":

Elevii liceului sunt nevoiți să
parcurgă zilnic zeci de km.

Timp de peste trei decenii, cele 8 instituții de învățământ se confruntă cu numeroase presiuni și intimidări din partea administrației *de facto* de la Tiraspol:

- Lipsa sediilor proprii, iar sediile curente sunt neadaptate procesului educațional;
- Citațiile și riscul de înrolarea în așa-numita armată a rmn;
- Provocări privind asigurarea libertății de circulație a persoanelor și bunurilor.

Totodată, unele din aceste instituții sunt supuse și altor impedimente:

Gimnaziul Roghi și Gimnaziul Corjova:

- Careurile solemne supravegheate de miliția locală (În anul 2020-2021 nu au fost observate astfel de incidente, din motiv că nu au fost organizate careuri.);
- Interzicerea intonării imnului Republicii Moldova și arborării drapelului de stat.

Liceul Teoretic "Ștefan cel Mare":

- Elevii liceului sunt nevoiți să parcurgă zilnic zeci de km. pentru a ajunge la școală (cea mai lungă distanță este de 54 km.)

În acest context, Asociația Promo-LEX reiterează importanța executării măsurilor individuale și a celor generale care reies din cele 3 hotărâri CtEDO – *Catan și alții; Bobeico și alții; Iovcev și alții*, cu privire la încălcarea dreptului la educație în regiunea transnistreană a Republicii Moldova.

APEL cu prilejul vizitei în Republica Moldova a șefului-adjunct al administrației președinției ruse

Asociația Promo-LEX, solicită autorităților constituționale ale Republicii Moldova să discute cu Dmitrii Kozak, șef-adjunct al administrației președinției Federației Ruse problemele respectării drepturilor omului în regiunea transnistreană a Republicii Moldova.

În acest context, reiterăm importanța respectării drepturilor omului ca principiu fundamental al democrației și statului de drept pe întreg teritoriul Republicii Moldova, inclusiv în regiunea transnistreană.

Amintind faptul că ambele state sunt responsabile de situația drepturilor omului, subliniem câteva aspecte importante, constatate de Curtea Europeană și care încă urmează a fi executate pentru realizarea și garantarea, în egală măsură, a drepturilor pentru toți locuitorii din stânga Nistrului.

Una dintre problemele grave rămâne situația celor 8 școli din teritoriul controlat de administrația de facto de la Tiraspol, însă aflate în jurisdicția autorităților constituționale. Recent, a fost înregistrată o tentativă de suspendare a activității Liceului „Lucian Blaga”, din or. Tiraspol pe un termen de 3 luni. Sute de elevi se află sub riscul de a nu putea începe procesul educațional în noul an de studii 2021 – 2022.

Totodată, cu referire la problema școlilor, menționăm și problema neexecutării Hotărârii CtEDO în cauza *Catan și alții vs. Moldova și Rusia*, care rămâne neexecutată de aproape 9 ani și nemijlocit urmează a fi executată de Guvernul și

autoritățile Federației Ruse.

Situația școlilor este doar una din problemele grave cu care se confruntă locuitorii regiunii transnistrene. Asociația Promo-LEX a obținut câștig de cauză în peste 50 cauze examinate de CtEDO, care a dispus încasarea în total a peste 5 milioane de euro cu titlu de prejudicii morale, materiale și asistență juridică în beneficiul unui număr de peste 2000 victime ale violării drepturilor omului. În mod deosebit vom menționa problema aplicării tratamentelor inumane și degradante, aplicarea abuzivă a reținerilor și aresturilor în regiune, inclusiv în temeiul unor învinuiri falsificate și împotriva persoanelor care au opinii critice față de regim și persoanele care controlează acest teritoriu al Republicii Moldova. Mai nou, regimul de la Tiraspol a pus în practică sistemul represiv împotriva persoanelor care se expun liber în spațiul public, astfel fiind condamnate pentru presupuse fapte de extremism și spionaj.

Având în vedere că vizita înaltului demnitar rus este un prilej pentru abordarea acestor probleme, Promo-LEX solicită în mod repetat autorităților ambelor state să depună întreg efortul pentru:

- eliberarea imediată a lui Oleg Horjan, Adrian Glijin, Serghei Mirovici, dar și a altor deținuți politici din regiunea transnistreană acuzați abuziv de comiterea mai multor infracțiuni fără nici o fundamentare;
- încetarea urmării penale în privința persoanelor care se fac "vinovate" de încălcarea "legii extremismului" adoptate de către regimul de la Tiraspol și care constituie un instrument de represiune împotriva libertății de exprimare;
- executarea măsurilor individuale și a celor generale care reies din Hotărârile CtEDO cu privire la violarea drepturilor omului în regiunea transnistreană a Republicii Moldova;
- asigurarea accesului liber pentru monitorizarea

eficientă a situației privind drepturile omului în regiunea transnistreană, inclusiv prin implicarea apărătorilor drepturilor omului dar și a raportorilor speciali ai ONU;

- sancționarea persoanelor responsabile de violarea drepturilor omului în acest teritoriu;

Asociația Promo-LEX consideră că aspectele ce țin de drepturile omului sunt elemente de bază care vor ajuta pozitiv și eficient procesul de identificare a soluțiilor pentru rezolvarea pașnică a problemei transnistrene. Dacă aceste aspecte vor fi ignorate în continuare, procesul de negocieri va rămâne unul formal, ineficient și fără rezultate.

Totodată, Promo-LEX amintește noilor autorități de la Chișinău că întreaga responsabilitate pentru situația drepturilor omului în stânga Nistrului rămâne o obligație pozitivă a Republicii Moldova și îndeamnă instituțiile statului să acorde prioritate procesului de identificare a soluțiilor prin consultarea, implicarea și informarea societății civile.

**Proiectul internațional
„Dezvoltarea studiilor de
istorie recentă pentru
consolidarea societății**

civile și reconcilierea memoriei pe ambele maluri ale râului Nistru”

În perioada 1 iunie – 31 octombrie 2021, Asociația Promo-LEX în cooperare cu Institutul de Istorie, MECC, implementează proiectul internațional „Dezvoltarea studiilor de istorie recentă pentru consolidarea societății civile și reconcilierea memoriei pe ambele maluri ale râului Nistru”. Scopul proiectului este de a promova valorile culturii europene a memoriei și a întreprinde pași pentru reconcilierea comunităților memoriei pe ambele maluri ale Nistrului.

Activitățile proiectului sunt desfășurate în baza parteneriatului încheiat între Asociația Promo-LEX și Institutul de Istorie, MECC pentru cercetarea și elucidarea istoriei, și memoriei conflictului armat pe Nistru, consecințele lui pentru oamenii de rând și respectarea drepturilor omului. În cadrul proiectului va fi elaborat și editat un volum din seria *Arhivele memoriei. Dosarul transnistrean*, va fi organizată o conferință științifică și două mese rotunde on-line cu participanți, tineri cercetători de la universitățile din Chișinău, Bălți, Comrat, Cahul și instituțiile școlare din raioanele de est ale Republicii Moldova.

Proiectul este realizat cu suportul Programului „Dezvoltarea Cooperării și Promovarea Democrației” al Ministerului Afacerilor Externe al Republicii Lituania.

Promo - LEX

Promovarea democrației și a drepturilor omului

INSTITUTUL DE ISTORIE

EMBASSY OF THE REPUBLIC OF LITHUANIA
TO THE REPUBLIC OF MOLDOVA

LITHUANIAN
DEVELOPMENT
COOPERATION

A fost deținută ilegal 263 zile în penitenciar. Statul obligat să achite 307.272 lei în calitate de prejudiciu moral

Asociația Promo-LEX a reprezentat în instanțele naționale cauza unei reclamante, care prin acțiunea sa, a solicitat constatarea încălcării prevederilor art. 5 al CEDO (Dreptul la libertatea și siguranța persoanei). Aceasta s-a plâns că a fost privată de libertate în mod ilegal și arbitrar timp de 263 zile în instituția penitenciară. Reclamanta a fost deținută în penitenciarul nr. 7, Rusca.

Pentru a demonstra că a fost deținută în instituția penitenciară peste termen, reclamanta a trecut printr-un proces îndelungat, zeci de ședințe și complete de judecată. Din cauza erorii instanței de judecată legată de calcularea termenului executării pedepsei cu închisoarea, reclamanta s-a aflat ilegal în detenție cu 263 de zile mai mult, decât termenul stabilit în baza sentinței de condamnare.

Pentru a-și recupera prejudiciul cauzat de detenția ilegală și arbitrară, reclamanta s-a adresat instanței de judecată cu o acțiune civilă. În cererea sa, reclamanta a solicitat repararea prejudiciului moral și material cauzat din contul statului. Reclamanta a solicitat instanței de judecată aplicarea directă a prevederilor CEDO în cazul său, din motivul lipsei unor norme speciale în legislația națională care ar fi aplicabile în situații similare.

Termen de mai bine de 2 ani, cauza s-a aflat în examinare la Judecătoria Chișinău sediul Centru.

La data de 5 august 2021, instanța a emis Hotărârea pe cauza dată și a admis parțial acțiunea. Instanța de judecată a constatat încălcarea dreptului reclamantei la libertate pentru o perioadă de 263 zile. Pentru compensarea prejudiciului cauzat, a fost acordată suma de 44272 lei drept prejudiciu material, dar și suma de 263000 lei drept prejudiciu moral, ceea ce constituie echivalentul a 1000 lei pentru fiecare zi de detenție ilegală. Hotărârea este cu drept de atac în ordine de apel la Curtea de Apel Chișinău în termen de 30 zile.

Anterior, avocații Asociației Promo-LEX, au reprezentat în instanțele naționale alte două cauze similare. Este vorba despre cazul lui [Vladimir Obneavco](#), care a fost deținut ilegal în penitenciar timp de 17 zile, dar și cazul lui [Vladimir Karatun](#), care a fost deținut cu 36 de zile mai mult, decât termenul stabilit inițial de instanța de judecată.

Potrivit avocatei Promo-LEX, Victoria Donica (Gamurari): "Prezenta hotărâre judecătorească, este importantă pentru consolidarea practicii judiciare de aplicare directă a Convenției Europene a Drepturilor Omului. Încălcarea prevederilor art. 5 al Convenției și acordarea unei compensații pentru încălcarea acestui drept, stimulează formarea unei practici judiciare mai bune, bazată pe jurisprudența CtEDO în cazul stabilirii despăgubirilor".

Apel public privind asigurarea funcționalității Liceului Teoretic "Lucian Blaga" din mun. Tiraspol

La data de 3 august 2021, așa-numitul serviciu de stat de înregistrare și notariat al pretinsului minister de justiție de la Tiraspol a refuzat înregistrarea instituției de învățământ Liceul Teoretic "Lucian Blaga" din mun. Tiraspol și au suspendat activitatea acesteia pe un termen de 3 luni. Drept motiv formal pentru refuzul înregistrării a fost invocat "modul necorespunzător de numire a noului director al instituției."

Dreptul la educație este un drept fundamental, care trebuie să fie asigurat, în egală măsură, tuturor copiilor. Refuzul înregistrării L.T. "Lucian Blaga" va leza substanțial dreptul la educație al elevilor care frecventează această instituție

și nu va permite încadrarea acestora în procesul educațional în noul an școlar 2021 – 2022.

Reamintim că, Liceul Teoretic "Lucian Blaga" din Tiraspol a fost vizat în hotărârea CtEDO pe cauza Iovcev și alții, pronunțată în anul 2019. Curtea a constatat încălcarea drepturilor reclamantilor ca urmare a presiunilor structurilor de facto ale "rmn" în cadrul unei ample campanii de hărțuire și intimidare împotriva școlilor cu predare în limba română din regiunea transnistreană a Republicii Moldova în perioada 2013-2014.

Intimidările și problemele noi, demonstrează odată în plus necesitatea executării hotărârilor CtEDO în "dosarul școlilor" cu predare în limba română din regiunea transnistreană a Republicii Moldova.

În acest context, Asociația Promo-LEX face apel la autoritățile constituționale de la Chișinău să-și consolideze eforturile pentru asigurarea funcționalității L.T. "Lucian Blaga" din Tiraspol, dar și celorlalte instituții de învățământ cu predare în limba română din regiunea transnistreană.

De asemenea, încurajăm în mod repetat toți subiecții relevanți în reglementarea transnistreană să utilizeze în platformele existente (Grupurile de Lucru, platformele de negocieri – "5+2", "1+1" etc) abordarea bazată pe drepturile omului, unde standardele internaționale și jurisprudența CtEDO reprezintă un reper fundamental.

Implementarea Strategiei de Dezvoltare a Poliției 2016–2020 marcată în 2020 de restanțe în implementare, dar

și de atingerea unui nivel record de încredere a cetățenilor în Poliție

Asociația Promo-LEX a prezentat astăzi Raportul nr. 5 privind Monitorizarea civică a reformei Poliției în Republica Moldova. Documentul este un raport anual, care prezintă o sinteză post-factum a gradului de realizare pe parcursul anului 2020, de către Ministerul Afacerilor Interne și Inspectoratul General al Poliției, a obiectivelor Strategiei de Dezvoltare a Poliției 2016 – 2020 și a Matricei de politici privind implementarea suportului bugetar pentru anii 2017 – 2020, oferit de către Uniunea Europeană pentru reforma Poliției.

În anul 2020 a continuat tendința de sporire a încrederii cetățenilor în Poliție. Astfel, conform [Barometrului Opiniei Publice](#), în 2020 (termenul inițial fiind 2019) a fost atinsă

ținta de 41% încredere a cetățenilor în Poliție, indicator stabilit drept obiectiv în Acordul de finanțare al Programului „Suport pentru reforma Poliției”, încheiat între Comisia Europeană și Guvernul Republicii Moldova.

Cu toate acestea, potrivit raportului prezentat de Asociația Promo-LEX, pe parcursul anului 2020, ca și în anii precedenți, au fost constatate unele realizări în implementarea Strategiei, dar și faptul că multiple subacțiuni au rămas nerealizate sau au fost doar parțial atinse. Astfel, din totalul de 31 de subacțiuni care urmau a fi realizate până la sfârșitul anului 2020, doar 12 (38,7%) au fost executate pe deplin, alte 12 au fost realizate parțial (38,7%), iar cinci subacțiuni (16,1%) au rămas nerealizate. Două subacțiuni (6,5%) nu au putut fi evaluate din cauza indicatorilor nemăsurabili.

Cele mai multe (5) subacțiuni calificate de Promo-LEX drept realizate țin de atingerea Obiectivului nr. 4, și anume „crearea unui serviciu polițienesc modern, în conformitate cu cele mai bune standarde și practici ale Uniunii Europene și internaționale, în măsură să răspundă proactiv și în mod egal la nevoile cetățenilor și ale societății în ansamblu”. Asociația Promo-LEX salută eforturile depuse în vederea asigurării unui sistem de comunicații fiabil și eficient pentru scopurile operaționale ale Poliției, precum și dotării cu echipamente TETRA a subdiviziunilor specializate și teritoriale.

Totodată, la capitolul restanțe menționăm omiterea regionalizării sistemului de achiziții publice în cadrul Poliției, aprobării procedurilor operaționale standard și pregătirii personalului în acest scop. Vorbind despre lacune, cele mai multe subacțiuni nerealizate (3) au fost înregistrate în atingerea Obiectivului nr. 1 al Strategiei care vizează „consolidarea responsabilității, eficienței, transparenței și profesionalismului Poliției”.

Ca urmare a aprobării Hotărârii de Guvern cu privire la organizarea și funcționarea IGP la sfârșitul anului 2019, anul 2020 a fost unul de reorganizare instituțională a IGP. Deși au fost aprobate noi structuri organizatorice ale subdiviziunilor IGP, a fost omisă desconcentrarea activităților de menținere și asigurare a ordinii publice la nivelul subdiviziunilor teritoriale ale Poliției. Astfel, lipsa voinței pentru realizarea unei reformări instituționale reale, în conformitate cu angajamentele strategice asumate a fost una din cauzele restanțelor și lacunelor în implementarea reformei. De asemenea, îndeplinirea angajamentelor asumate a fost influențată de moratoriul instituit asupra funcțiilor vacante din cadrul IGP și MAI, cât și de pandemia COVID-19.

Raportul nr. 5 de monitorizare civică a reformei Poliției îl găsiți: [aici](#).

Raportul a fost elaborat de Asociația Promo-LEX în cadrul Proiectului „Monitorizarea civică a reformei Poliției în Republica Moldova”. Proiectul este susținut financiar de Uniunea Europeană și co-finanțat de către Ambasada SUA la Chișinău și de Fundația Est-Europeană din resursele acordate de Suedia. Opiniile exprimate în rapoartele publice ale Promo-LEX aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorilor.

Proiectul „Monitorizarea civică a reformei Poliției în Republica Moldova” pune în valoare rolul de supraveghere civică al organizațiilor neguvernamentale în timpul implementării reformelor, precum și dreptul cetățenilor de a participa la procesul de luare a deciziilor. Obiectivul general al proiectului este consolidarea responsabilității, eficienței și transparenței reformei Poliției în Republica Moldova.

Pentru mai multe informații, contactați:

Elena Răileanu-Seremac, ofițer de comunicare al Asociației

Promo-LEX; GSM: 069895515

e-mail: elena.seremac@promolex.md